

Tess Gerritsen

DE CHIRURG

the house of books

Oorspronkelijke titel

The Surgeon

Uitgave

Ballantine Books, New York

Copyright © 2001 by Tess Gerritsen

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2002 by The House of Books, Vianen/Antwerpen

Vertaling

E. Braspenning

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer BNO, Amsterdam

Omslagillustratie

Getty Images/Roy Botterell

Foto auteur

© Kelly Campbell Photography

www.thehouseofbooks.com

www.tessgerritsen.nl

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 443 2525 6

D/2002/8899/162

NUR 332

DANKBETUIGING

Ik ben bijzondere dank verschuldigd aan:

Bruce Blake en rechercheur Wayne R. Rock van het politiekorps van Boston, en dokter Chris Michalakes, voor hun technische hulp.

Jane Berkey, Don Cleary en Andrea Cirillo voor hun behulpzame commentaar op de eerste versie van dit boek.

Mijn redactrice, Linda Marrow, die me zachtjes in de juiste richting heeft geduwd.

Mijn beschermengel, Meg Ruley. (Iedere auteur moet een Meg Ruley hebben!)

En mijn man, Jacob. Altijd ben ik dank verschuldigd aan Jacob.

PROLOOG

Vandaag zullen ze haar lijk vinden.

Ik weet hoe het zal gaan. Ik kan me de opeenvolging van gebeurtenissen die tot de ontdekking zal leiden, levendig voorstellen. Om negen uur zullen al die verwaande dames van het reisbureau Kendall & Lord achter hun bureaus gaan zitten en met hun sierlijk gemanicuurde vingers op de toetsenborden van hun computers tikken om voor mevrouw Smith een cruise op de Middellandse Zee te boeken en voor meneer Jones een skivakantie in Klosters. En voor meneer en mevrouw Brown iets heel anders dit jaar, iets exotisch, misschien Chiang Mai of Madagaskar, maar niet te ruig, hoor; nee, nee, avontuur moet bovenal comfortabel zijn. Dat is het motto van Kendall & Lord: 'Comfortabele avonturen.' Het is een goedlopend reisbureau en de telefoon rinkelt vaak.

Het zal niet lang duren tot het de dames opvalt dat Diana niet achter haar bureau zit.

Een van hen zal naar haar huis in Back Bay bellen, maar de telefoon zal niet opgenomen worden. Misschien staat Diana onder de douche en kan ze de telefoon niet horen. Of ze is al onderweg naar haar werk, maar is wat aan de late kant. Talloze onschuldige mogelijkheden zullen door het hoofd van de vrouw gaan. Maar naarmate de dag vordert en er nog steeds niet wordt opgenomen, dienen andere, angstaanjagender mogelijkheden zich aan.

Het zal de huismeester wel zijn die Diana's collega toegang zal verschaffen tot haar appartement. Ik zie hem nerveus met zijn sleutelbos rammelen wanneer hij zegt: 'U bent echt een vriendin van haar? En u weet zeker dat ze het niet erg zal vinden? Ik zal aan haar moeten vertellen dat ik u heb binnengelaten, hoor.'

Ze gaan naar binnen en de collega roept: 'Diana? Ben je thuis?' Ze lopen de hal door, langs de smaakvol ingelijste posters van vakantieoorden, de huismeester vlak achter de collega om erop te letten dat ze niets steelt.

Dan kijkt hij door de open deur de slaapkamer in. Hij ziet Diana Sterling en maakt zich meteen geen zorgen meer over zoiets onbeduidends als diefstal. Hij wil alleen nog maar weg, de flat uit, voordat hij gaat kotsen.

Ik zou er graag bij willen zijn wanneer de politie komt, maar ik ben niet achterlijk. Ik weet dat ze op iedere auto die langzaam langsrijdt, ieder starend gezicht in de groep toeschouwers op straat zullen letten. Ze weten dat ik een sterke aandrang heb om terug te keren. Zelfs nu, terwijl ik in Starbuck's zit en buiten de dag lichter zie worden, voel ik hoe die kamer me roept. Maar ik ben als Odysseus, veilig vastgebonden aan de mast van mijn schip, hunkerend naar het lied van de sirene. Ik zal me niet op de rotsen gooien. Ik zal die fout niet maken.

In plaats daarvan zit ik in het café en drink ik mijn koffie terwijl buiten Boston wakker wordt. Ik doe drie schepjes suiker in mijn koffie en roer; ik heb mijn koffie graag zoet. Ik heb alles graag precies zoals ik het wil. Perfect.

Een sirene loeit in de verte, roept me. Ik voel me weer als Odysseus die aan de touwen rukt, maar ze houden me stevig vast.

Vandaag zullen ze haar lijk vinden.

Vandaag zullen ze weten dat we terug zijn.

I

Een jaar later

Rechercheur Thomas Moore had een hekel aan de geur van latex en toen hij de handschoenen aantrok en er een wolkje talk opsteeg, voelde hij zoals altijd een lichte misselijkheid in zich opkomen. De geur hoorde bij het onaangenaamste onderdeel van zijn werk, en net zoals een van Pavlovs honden had geleerd op een teken te gaan kwijlen, was hij de rubberachtige geur gaan associëren met bloed en lichaamssappen. Een seintje van zijn reukorgaan dat hij zich schrap moest zetten.

En dat deed hij, toen hij voor de deur van de autopsiekamer stond. Hij was vanuit de hitte buiten regelrecht doorgelopen en nu voelde het zweet op zijn huid koud aan. Het was twaalf juli, een drukkend warme, klamme vrijdagmiddag. In heel Boston ratelden en drupten de airconditioners en iedereen was kortaangebonden. Op de Tobin Bridge stond vast al een langzaam rijdende file; veel mensen namen hun toevlucht tot de koelere bossen van Maine. Moore zou daar niet bij zijn. Hij was teruggeroepen van vakantie om een afgrijselijk tafereel te aanschouwen dat hij liever niet zou zien.

Hij droeg een chirurgenvak dat hij van het karretje in het lijkenhuis had gepakt; nu zette hij een papieren muts op waar hij zijn haar onder duwde en trok papieren overschoenen aan, omdat hij wist wat er soms van de tafel op de vloer gleeed. Bloed, stukjes vlees. Hij werd niet geobsedeerd door hygiëne, maar wenste geen enkele molecule van de dingen in de lijkenkamer aan zijn schoenen gekleefd mee naar huis te nemen. Hij bleef nog een paar se-

conden voor de deur staan, diep ademhalend. Toen, erin berustend dat de beproeving onvermijdelijk was, duwde hij de deur open.

Het toegedekte lijk lag op de tafel – een vrouw, naar de vorm te oordelen. Moore keek met opzet niet al te lang naar het slachtoffer en concentreerde zich in plaats daarvan op de levende mensen in de kamer. Dokter Ashford Tierney, de lijkschouwer, was samen met een assistent bezig instrumenten op een blad te leggen. Aan de andere kant van de tafel stond Jane Rizzoli, die net als hij op de afdeling Moordzaken van de politie van Boston werkte. Rizzoli was drieëndertig, een kleine vrouw met een vierkante kin. Haar ontembare krullen waren weggestopt onder een papieren chirurgenmutsje en nu haar gelaatstrekken niet verzacht werden door haar donkere haar, leek haar gezicht geheel uit harde lijnen te bestaan. Haar donkere ogen hadden een intense, onderzoekende blik. Ze was een halfjaar geleden overgeplaatst van Zedendelicten naar Moordzaken. Ze was de enige vrouw in het team en er waren nu al problemen gerezen tussen haar en een andere rechercheur, met aantijgingen van haar kant over seksuele intimidatie en beschuldigingen van zijn kant over onophoudelijk gekat. Moore wist nog steeds niet of hij Rizzoli nu mocht of niet, en dat was wederzijds. Tot nu toe hadden ze hun interactie puur zakelijk gehouden en hij had de indruk dat ze dat ook het liefste had.

Naast Rizzoli stond haar partner, Barry Frost, een immer opgewekte rechercheur die er met zijn vriendelijke, baardloze gezicht veel jonger uitzag dan zijn dertig jaren. Frost had zich gedurende de twee maanden dat hij nu met Rizzoli werkte, niet één keer over haar beklaagd en was de enige in het team die evenwichtig genoeg was om haar chagrijnige buien te kunnen verdragen.

Toen Moore naar de tafel liep, zei Rizzoli: ‘We vroegen ons al af wanneer je zou komen.’

‘Ik zat op de Maine Turnpike toen je me piepte.’

‘We zitten al vanaf vijf uur te wachten.’

‘Ik ga nu beginnen met het onderzoek van de organen,’ zei dokter Tierney, ‘dus zou ik zeggen dat rechercheur Moore precies op tijd is.’ Mannen die voor elkaar opkwamen. De arts deed een kastdeurtje met een klap dicht, wat een blikkerige echo veroorzaakte. Het gebeurde zelden dat hij uiting gaf aan ergernis. Dokter Tierney kwam van oorsprong uit Georgia en was een hoffelijke man die vond dat dames zich als dames behoorden te gedragen. Hij vond het niet prettig om met de prikkelbare Jane Rizzoli te moeten werken.

De assistent-lijkschouwer duwde het karretje met de instrumenten naar de tafel en keek Moore aan met een blik van *Zou je dat kreng niet?*

‘Het spijt me van je visvakantie,’ zei Tierney tegen Moore. ‘Ik vrees dat je de rest van je vakantie ook vaarwel moet zeggen.’

‘Weet je zeker dat het om onze jongen gaat?’

Als antwoord stak Tierney zijn hand uit naar het laken en trok het van het lijk. ‘Haar naam is Elena Ortiz.’

Hoewel Moore zich schrap had gezet voor wat hij te zien zou krijgen, kwam de eerste aanblik van het slachtoffer toch aan als een stomp in zijn maag. Het zwarte haar van de vrouw stond stijf van het bloed en piekte, als de stekels van een stekelvarken, rond een gezicht dat de kleur had van blauwgeaderd marmer. Haar lippen waren half geopend, alsof ze midden in een kreet waren bevroren. Het bloed was al van het lichaam gewassen en haar wonden gaaptten als paarse scheuren in het grijze canvas van de huid. Er waren twee zichtbare wonden. De ene was een diepe snee in de hals, die begon onder het linker oor, dwars door de linker slagader heen ging en de kraakbeenderen van het strottenhoofd had opengelegd. De *coup de grâce*. De tweede wond zat in de buik. Deze wond was niet bedoeld om te doden; deze wond had een heel ander doel gehad.

Moore slikte moeizaam. ‘Nu begrijp ik waarom je me van mijn vakantie hebt teruggedroepen.’

‘Ik heb de leiding over deze zaak,’ zei Rizzoli.

Hij hoorde de waarschuwendende ondertoon in haar stem; ze beschermde haar zaak. Hij begreep best waarom. Vanwege de voortdurende pesterijen en de scepsis die vrouwelijke agenten moesten verduren, sloegen die snel van zich af. Eerlijk gezegd voelde hij geen enkele behoefte tegen haar in te gaan. Ze moesten samen aan deze zaak werken en het was nog veel te vroeg om nu al om de leidersrol te gaan vechten.

Hij sloeg met opzet een respectvolle toon aan. ‘Zou je me willen vertellen wat we weten?’

Rizzoli knikte kort. ‘Het slachtoffer is om negen uur vanochtend aangetroffen in haar flat in Worcester Street, in South End. Ze werkt bij Celebration Florists, een paar straten bij haar huis vandaan, en begint meestal om zes uur ’s ochtends. Het is een familiebedrijf. Toen ze niet kwam opdagen, werd de familie ongerust. Haar broer is gaan kijken en heeft haar in de slaapkamer aange-

troffen. Volgens dokter Tierney is ze tussen middernacht en vier uur vanochtend gestorven. Volgens haar familieleden had ze geen vaste vriend, en niemand in het gebouw waar ze woont kan zich herinneren mannelijke bezoekers te hebben gezien. Ze was een doodgewoon, hardwerkend, katholiek meisje.’

Moore keek naar de polsen van het slachtoffer. ‘Ze was vastgebonden.’

‘Ja. Met tape. Polsen en enkels. Ze was naakt. Droeg alleen wat sieraden.’

‘Wat voor soort sieraden?’

‘Een halsketting. Een ring. Oorknopjes. Uit het juwelenkistje in de slaapkamer ontbreekt niets. Diefstal was niet het motief.’

Moore keek naar de horizontale blauwige streep ter hoogte van de heupen van het slachtoffer. ‘Haar torso was ook vastgebonden.’

‘Tape over haar middel en dijbenen. En haar mond.’

Moore haalde diep adem en blies die uit. ‘Jezus.’ Hij staarde naar Elena Ortiz en ervoer een verwarrende flashback van een andere jonge vrouw. Een ander lijk – een blond meisje met vleesrode steekwonden in haar hals en buik.

‘Diana Sterling,’ mompelde hij.

‘Ik heb Sterlings autopsierapport al opgevraagd,’ zei Tierney. ‘Voor het geval je het nog een keer wilt bekijken.’

Maar dat was niet nodig; de zaak-Sterling, waar Moore de leiding over had gehad, was nooit echt uit zijn gedachten geweest.

Een jaar geleden was de dertigjarige Diana Sterling, die op het reisbureau Kendall & Lord werkte, dood aangetroffen op haar bed, naakt en vastgebonden met tape. Haar keel en buik waren opengereten. De moord was nooit opgelost.

Dokter Tierney richtte de onderzoekslamp op de buik van Elena Ortiz. Het bloed was al eerder weggewassen en de randen van de snee waren lichtroze.

‘Bewijsmateriaal?’ vroeg Moore.

‘We hebben een paar vezels uit de wond gehaald voordat ze werd gewassen. En aan de rand van de wond zat een haar geplakt.’

Moore keek belangstellend op. ‘Van het slachtoffer?’

‘Veel korter. En lichtbruin.’

Elena Ortiz had zwart haar.

Rizzoli zei: ‘We hebben de haren opgevraagd van iedereen die met het lijk in aanraking is geweest.’

Tierney richtte hun aandacht op de wond. ‘Wat we hier hebben,

is een incisie overdwars. Chirurgen noemen die een *Maylard*-incisie. De buikwand is laag voor laag opengesneden. Eerst de huid, daarna het onderhuidse vet, vervolgens de spieren en tot slot het buikvlies van de pelvis.’

‘Net als bij Sterling,’ zei Moore.

‘Ja. Net als bij Sterling. Maar er zijn verschillen.’

‘Wat voor verschillen?’

‘Bij Diana Sterling zaten er een paar schulpen in de snee, die wezen op aarzeling of onzekerheid. Daar is hier geen sprake van. Zie je hoe gladjes de huid is opengesneden? Zonder ook maar één schulpje.’ Tierney keek op naar Moore. ‘Onze moordenaar heeft het een en ander geleerd. Hij heeft zijn techniek verbeterd.’

‘Als het om dezelfde dader gaat,’ zei Rizzoli.

‘Er zijn nog meer overeenkomsten. Zie je de vierkante begrenzing aan deze kant van de wond? Dat duidt erop dat de snee van rechts naar links is gemaakt. Net als bij Sterling. Het mes dat bij deze wond is gebruikt, heeft één snijkant en is niet getand. Net als het mes dat bij Sterling is gebruikt.’

‘Een scalpel?’

‘Of iets dat erg op een scalpel lijkt. Dat de incisie zo zuiver is, vertelt me dat het lemmet niet is uitgeweken. Het is mogelijk dat het slachtoffer bewusteloos was of zo strak vastgebonden dat ze zich niet kon bewegen, zich niet kon verzetten. Ze was in ieder geval niet in staat het mes van zijn pad te laten afwijken.’

Barry Frost zag eruit alsof hij moest overgeven. ‘Jezus. Zeg alsjeblieft dat ze al dood was toen hij dit heeft gedaan.’

‘Ik vrees dat deze wond niet is aangebracht nadat de dood was ingetreden.’ Alleen Tierney’s groene ogen waren boven het chirurg masker te zien en ze stonden boos.

‘Was er sprake van bloeding?’ vroeg Moore.

‘Opeenhoping van bloed in de buikholtte. Dat wil zeggen dat haar hart nog klopte. Ze leefde nog toen deze... operatie is uitgevoerd.’

Moore keek naar de polsen met de blauwe striemen. Er zaten soortgelijke blauwe plekken op beide enkels en er liep een streep petechiae, kleine, puntvormige huidbloedingen, over haar heupen. Elena Ortiz had zich wel degelijk tegen haar boeien verzet.

‘Er is nog meer bewijs dat ze nog leefde toen er in haar is gesneden,’ zei Tierney. ‘Stop je hand even in de wond, Thomas. Ik geloof dat je al weet wat je daar zult vinden.’

Met tegenzin stak Moore zijn gehandschoende hand in de wond. Het vlees was koud, gekoeld na een aantal uren in de koelcel. Het deed hem eraan denken hoe het voelde om je hand in een uitgeholde kalkoen te steken om het pakketje inwendige organen eruit te halen. Hij stak zijn hand tot aan de pols naar binnen en tastte met zijn vingers de holte af. Het was een intieme geweldpleging, dit graven in het meest persoonlijke onderdeel van de anatomie van een vrouw. Hij vermeed zorgvuldig naar Elena Ortiz' gezicht te kijken. Het was de enige manier waarop hij haar stoffelijke overschot afstandelijk kon beschouwen, de enige manier waarop hij zich kon concentreren op de kille techniek waarmee haar lichaam was bewerkt.

'De baarmoeder ontbreekt.' Moore keek Tierney aan.

De lijkschouwer knikte. 'Die is verwijderd.'

Moore haalde zijn hand uit het lijk en staaarde naar de wond, ga-pend als een open mond. Nu stak Rizzoli haar gehandschoende hand erin en tastte met haar korte vingers de wanden af.

'Is er nog meer verwijderd?' vroeg ze.

'Nee, alleen de baarmoeder,' zei Tierney. 'Hij heeft de blaas en darmen intact gelaten.'

'Ik voel hier iets hards. Een soort knoop, aan de linkerkant. Wat is dat?' vroeg ze.

'Hechtdraad. Hij heeft het gebruikt om de bloedvaten af te bin-den.'

Rizzoli keek geschrokken op. 'Is dit een *chirurgische* knoop?'

'Kattendarm van het type 2-O,' veronderstelde Moore en hij keek naar Tierney om te zien of hij gelijk had.

Tierney knikte. 'Dezelfde hechtdraad die we in Diana Sterling hebben aangetroffen.'

'Kattendarm?' vroeg Frost met een zwakke stem. Hij was bij de tafel weggelopen en stond nu in een hoek van de kamer, gereed om zich over de gootsteen te buigen. 'Is dat een... merknaam of zoiets?'

'Nee,' zei Tierney. 'Kattendarm is een type hechtdraad dat wordt gemaakt van de darmen van katten of schapen. In de chirurgie wordt dit soort hechtdraad gebruikt om diepe lagen steunweef-sel aan elkaar te naaien. De hechtdraad lost uiteindelijk in het li-chaam op en wordt erdoor opgenomen.'

'En hoe kan hij daaraan zijn gekomen?' Rizzoli keek naar Moore. 'Heb je in de zaak-Sterling de bron ontdekt?'

‘Het is bijna onmogelijk om een specifieke bron te ontdekken,’ zei Moore. ‘Kattendarm wordt gemaakt door wel twaalf fabrieken, waarvan de meeste zich in Azië en India bevinden. Het wordt in een aantal ziekenhuizen in het buitenland nog steeds gebruikt.’

‘Alleen in ziekenhuizen in het buitenland?’

Tierney zei: ‘Er zijn nu betere alternatieven. Kattendarm is lang niet zo sterk en duurzaam als synthetisch hecht draad. Ik denk niet dat er in Amerika veel chirurgen zijn die het nog gebruiken.’

‘Waarom heeft de verdachte het eigenlijk gebruikt?’

‘Om overzicht te houden. Om het bloeden te stelpen zolang als nodig is om te kunnen zien wat hij doet. Onze verdachte is een goed georganiseerd type.’

Rizzoli trok haar hand uit de wond. In haar gehandschoende handpalm lag een klein klontje bloed, als een helderrode kraal. ‘Hoe vakkundig is hij? Hebben we te maken met een arts? Of met een slager?’

‘Het is duidelijk dat hij iets van anatomie weet,’ zei Tierney. ‘Ik twijfel er geen moment aan dat hij dit eerder heeft gedaan.’

Moore deed een stap achteruit, bij de tafel vandaan, terugdeinzend voor de gedachte hoe Elena Ortiz geleden moest hebben, maar zonder in staat te zijn die beelden van zich af te zetten. Het resultaat lag hier voor hem en staarde met open ogen naar boven.

Hij draaide zich geschrokken om toen de instrumenten op het metalen blad rammelden. De assistent-lijkschouwer duwde het karretje naar dokter Tierney toe, zodat die de Y-incisie kon maken. De assistent leunde naar voren en keek in de buikwond.

‘En waar is de baarmoeder gebleven?’ vroeg hij. ‘Wat doet hij ermee nadat hij die eruit heeft gehaald?’

‘Dat weten we niet,’ zei Tierney. ‘De organen zijn nooit gevonden.’